KAA 5/2021 vp 5.4.2022

Hyvä lakivaliokunta,

tässä pyyntönne mukaisesti vielä muutama opettajan ajatus liittyen koulukiusaamisen kriminalisointiin omana rikosnimikkeenään kuulemista 6.4.2022 klo 9.45 varten:

Kansalaisaloitteessa kiinnitetään huomiota kiusaamisen "äärimmäisiin muotoihin" ja tämä lienee hyvä. Eli jokaiseen pikkuasiaan ei voida puuttua näin järein keinoin. Kiusaamista tulee käsitellä koulussa ensin koulun omin keinoin.

Kiusaamisessa on tunnistettavissa muotoja, jotka voisivat oman rikosnimikkeen myötä tulla paremmin esiin (esim. tavaroiden piilottaminen, pois sulkeminen, henkinen väkivalta), mutta käytännössä nämä ovat melko tulkinnallisia ja vaikeita todistaa. Voiko esim. silmien pyörittely olla rikos - tuskinpa? Silti se voi olla osa henkistä väkivaltaa. Nuorista monet eivät kuitenkaan ole vielä kypsiä tunnistamaan tekojensa merkitystä kovin hienovireisesti.

Monet koulukiusaamisen muodot ovat jo jollain tapaa rikoksia (esim. pahoinpitely, varastaminen, kunnianloukkaus, laiton uhkaus...), mutta monessa niistä kaiketi on kyse asianomistajarikoksesta. Täten voisi olla hyvä, että koulu "ulkopuolisena" instituutiona voisi tehdä ilmoituksen, jos huoltajat eivät osaa tai halua tai pelkäävät.

Koska rikosvastuu alkaa vasta 15-vuotiaasta, tämä koskisi oletettavasti eniten 8.-9.-luokkalaisia ja toista astetta. Ulottuuko koulukiusaamisen käsite myös korkeakoulutukseen tai aikuiskoulutukseen? Miten se rajataan?

Mahdollisia haittoja on lisätyö, etenkin jos ilmoituksia aletaan tehdä kiusaamistarkoituksessa tai että uhrin asema vain heikentyy ilmoituksen myötä. Olennaista olisi siis lain muotoilu: miten ilmoitukseen johtava kiusaaminen määritellään, kuka ilmoituksen tekee ym. Asian käsittely oikeudessa voi olla myös traumaattista, mutta tällöin oletettavasti on tarjolla tukihenkilö.

Pyydän huomioimaan, ettemme ole perehtyneet lainsäädännön yksityiskohtiin, emmekä ole alan asiantuntijoita. Siten emme mielellämme virallisesti ota kantaa.

Terveisin
Inkeri S.